

l'Estel

PREMSA
CADA

ANY III - NÚM. 19 - SEGONA ÈPOCA - PERIÒDIC INDEPENDENT D'INFORMACIÓ LOCAL - MAIG, 1987

ES DARRER VELL MARI

Es carabiner Martínez, vivia molt bé.

Vivia millor que qualsevol dels altres destinats a la Caserna de Cala Mesquida.

Ningú no sabia per què: cobrava un sou minvat, no tenia quinquennis però a caseva hi havia gras.

Tots els demés tenien la menjadora alta, pasaven estretors i enc que procurasin estalviar duent peix a la casa i més d'una peça de formatge, qualche sobrassada i pollastrells de possessió, algun dia es moixos jeien dins sa foganya.

Sa dona d'En Martínez no era gaire estalviadora i li agradava molt fer-se amb sos de Can Patilla o Ses de Can Creus es dia del Corpus, tirant pètals a la Custòdia des d'un balcó de L'Orient o asseguda en es primer banc de la Parròquia per l'ofici major del dia de L'Esperança.

(Acaba a les pàgs. 6 - 7).

Editorial

CLUB DE LA TERCERA EDAD

Son lamentables los incidentes ocurridos últimamente en nuestro Club, orgullo de la gente mayor artanense.

Por su local social, por las actividades culturales y deportivas que se llevan a cabo, podría señalarse como modelo en su ámbito social.

No obstante es necesario que la calma y la prudencia estén presentes en el momento de la renovación de su Junta Directiva. La pasión y los arrebatos casan mal con los objetivos y las edades de los Socios.

Quienes dirigen el Club, sus servidores, deben informar a éstos de los acuerdos tomados en Junta. Un tablón de anuncios, con copia del acta y los avisos pertinentes debe instalarse a la mayor brevedad. No es suficiente realizar un buen trabajo. Hay que darle a éste transparencia total. No son aconsejables las suspicacias, los conciliábulos, los silencios repentinos. Tampoco lo son las actitudes dictatoriales, las contestaciones desabridas, las decisiones autoritarias.

Cuando aprendamos a seguir unidos en la discrepancia, habremos alcanzado un nivel democrático aconsejable.

Estar en una Junta Directiva para mandar, es una falta de tacto. Hay que pensar siempre en quienes no están de acuerdo en las decisiones y tener en cuenta la opinión de la minoría, que forma asimismo parte del Club.

Por tanto, transparencia en la gestión, información al socio, y no servirse del cargo, son premisas que deben inspirar a los directivos.

De esta manera conseguiremos para el Club una andadura tranquila, evitaremos Asambleas tumultuarias con salidas de tono inoportunas, y nuestra presión arterial no será alterada.

No estaría mal repartir un estatuto a cada socio para que conociera sus deberes y derechos.

Así evitaríamos los hechos a que hemos asistido últimamente y conseguiríamos para nuestros mayores un ocio generoso y creativo, una comunicación fácil y sana y darle mejor vida a nuestros años.

Que es de lo que se trata.

Artà

Any III - N.º 19 - Maig, 1987

Redacció: JOAN ESCANELLA, LLINÀS
ARTURO POMAR THOMÀS
JOSÉ MISLATA CUELLAR
MAITE SERVERA GUAL

Col·laboradors: JOSEP MELLÀ
BONET DE SES PIPES
SANTIAGO PERELLÓ
MIQUEL BOTA TOTXO
BERNAT DEYÀ
MIQUEL MOREY LLITERAS
ANTONIO GINARD CANTÓ
NICOLAU CASELLAS FLAQUER

Administració: JOAN SUREDA VIVES
ROSA CURSACH SALAS
MARGARITA GINARD GINARD

Maquetatge i dibuix: ARPO
JOSEP FORTEZA HIDALGO
JOAN ESCANELLA GENOVART
CATALINA JUAN BRUNET

Fotògraf: JULIO INFANTE NAVARRO
Repartidor: JOAN BUJOSA TOUS

Coordinació: ARTURO POMAR THOMÀS
SERAFÍ GUISCAFRÉ GENOVART

IMPRENTA POLITÈCNICA
Troncoso, 3 - Tel. 71 26 60
7001 Palma de Mallorca
Dipòsit Legal P.M. 203-1983

gloses il·lustrades

Sé que a sa tercera edat
varen fer eleccions.

Un contents, altres fellows
quan sa sabé es resultat.
Si va dir sa veritat
no hi va haver discussions.

Damià de Ca Na Metxa
sé que ets nou President.
Per tant, tothom content
has d'anar bé per sa retxa
i veure si faràs bretxa,
tù que ets homo intel·ligent.

Enhorabona elegits.
Siau bona directiva
perque això de res vos priva
de seguir tots tan units
lo mateix es qui han surtits
deixau molt bona saliva.

APOSTILLA D'ES JAI VILATÀ

Ara ens acaben de dir
i convé publicar-ho,
que una nova elecció,
ho haurà de decidir.
Meam si tornen sortir
els que haviem dit que no.

Ets Estatuts ho posaven,
nigú les havia llegits
per això ets esclafits
fins a Na Pati arribaven.
Manco mal que se calmaren,
Pareixien nins petits.

Ara pareix que a la fi
ve sa pau i ve sa calma.
Es qui se'n durà sa pauma
aviat podrà partir,
que d'ell no se pugui dir
que en es cervell hi te rampa.

TONI BUTLER

Hem de donar ses gràcies a tothom.
Gràcies per la rebuda que ha tengut l'Artà.

Es darrer número ha estat gros.
Haurem d'augmentar sa tirada
perquè no mos queden exemplars.
És clar que sa portada,
amb la Resignació d'En Pere Pujol,
ha contribuït. De veritat,
molt agraïts.

Per cert, hem de demanar perdó
pel retard en repartir-lo.
En Joan Bujosa, que n'és el responsable,
ha tingut problemes familiars
de malalties i no ha pogut complir massa.
Si pot, no tornarà a passar més.
Us ho promet, ell que pot.

Es qui no rebeu l'Artà
estant a poble extern, escriviu-nos.
El vos enviarem tot d'una.

A Son Servera va esser massa.
Es pas d'En Pere Pujol, **Resignació**,
va causar una gratíssima impressió.
Per cert, qualque periodista va aficar sa pota.
Es cregueren, llegint la nostra revista,
que el pas era per Artà.
No, fiets. Per Artà només hi ha rusca.

En Tomeu Sastre encara no ha cobrat.
Està més mustii que una favera pes Juny.
Putes, si pogués aplicar-los es vint per cent,
com ells fan amb sos morosos!...
Un qui els sent, pareixen es de sa Televisió:
«No passa res, tot va bé, res puja,
mai haviem estat tan bé. «I no en diuen una de vera».
Es malefactors destrossen es monuments.
Etc. Etc. Idò ja ho veureu en es sermons electorals:
pareixerà que vivim a Jauja,
i que Jauja l'han inventada ells.

Quina llàstima d'es jardins de Na Batlessa!
Ets al-lots ho tiren tot per avall.
Una mica de vigilància, una mica de consciència.
A veure si deixau créixer es jardí
i no veurem tant de ciment.
Ara que ens pensàvem que s'heura ho taparia,
ets al-lots mos tallen s'heura.

Bon primer de maig a S'Ermita.
Tot es poble reunit celebrant-ho.
No podem deixar patir ets ermitans.
Convendria posar-los caeres
i que tornassin recollir mel.
No n'hi havia de mel com sa de s'Ermita.
Mal llamp p'es foc i qui en pega.
Hala, ermitanets! Feis fer mel a ses abelles
i es nostres dies seran dolços.
Més dolços i més saludables.

cabòries de sa comare

Sa Col·lectiva de ses Arts Plàstiques
ha estat molt bé. Na Caterina Amorós,
En Francesc Alzamora, En Toni Domenge,
En Jaume Alzamora, En Gabriel Esteva,
En Miquel Forteza, N'Aina Fuster,
En Faust Garcies, En Sebastià Massanet,
En Bartomeu Martí, Na Francisca Quetglas,
En Joan Sopa, Na Maria Esteva
i En Fernández

exposaren a la Caixa de Pensions
celebrant sa vint-i-quatrena col·lectiva.
Tot un èxit de supervivència... i de qualitat.

En Joan Carter ja és padrí:
Maria dels Àngels Alzamora Botellas
nom sa seva neta. Com sabreu, filla d'en
Joan i N'Isabel. Aquella Lita que ballava
i balla tan bé. Enhorabona a tots!
Salut per veure-la créixer
i que sigui es suport de sa vostra
vellesa!

Preparam sa festa de Ses Comares.
Serà gros:
cant i ball a rompre, un artista sorpresa
i sarau per llarg. Ho farem sa darrerria
d'es maig, si fa bo. Podríem fer-ho a l'aire
lliure. Si fés fred, mirariem es teatret
d'es Convent. i parlant de teatres...
Ai d'Es Teatre Municipal! Ai! Ai!
Esperem que se documentin.
Esperem-ho... esperem-ho.

Emotiu el Concert que la banda
va donar a Sa Parròquia.
Emotiu l'homenatge retut a
Rafel Ginard «Caparrot»,
un home que durant quaranta anys hi ha tocat
i que,
sil'ha deixada, ha estat per la salut.
Homes aixó, de caseva, humils,
perseverants, fan un poble gran.
Enhorabona, Rafel i salut,
que la te mereixes!

De sa «moguda» de ses eleccions
no vos ne parlam. Ja ho fan es partits
polítics. N'hi ha hagut de «moguda».
Ara veurem on se jaurà En Gelat.
Veni a festa.
I salut per tots!

Una notícia trista:
el pare del nostre ex-fotògraf
va morir el dia 26 d'abril.
Rafel Reus Adrover, «Mestre Ferro»,
morí el pare del nostre Joan.
Que descansi en pau.

**Ferretería
ascual**

Ferretería SAN LORENZO

Calle Cardenal Despuig, 12
Teléfono 56 23 92
ARTÀ - Mallorca

Calle Mosén Galmés, 37
Teléfono 56 96 50
SAN LORENZO - Mallorca

HERRAMIENTAS PARA LA CONSTRUCCIÓN
PINTURAS • BRICOLAGE
SERVICIO DE ALQUILER
HORMIGONERAS - COMPRESORES
GENERADORES - MONTACARGAS
M. DISCO - ETC.

per LAU

FRANCESC CANO

Li vaig copiar alguns gestos i tot va ser un èxit. Llavors férem «Llegó tarde Catastroff», una opereta molt bona amb partitura d'En Parera, molt consemblant a «Los Gavilanes», però que sortí abans d'aquesta. Acabada sa guerra, vaig formar part de sa secció lírica des Teatro Azul des Moviment. Cant amb s'Agrupació de Son Rapiña, a la Protectora, amb una orquesta catalana i... res estable. No podia fer de mestre perquè no estava depurat i havia d'ajudar a ca nostra. Ve Don Joan Nadal i me ginya per anar a provar sort a Catalunya. Firm un contracte de 4 mesos en es Tivoli, debutant amb «Monte Carmelo» d'En Moreno Torroba, el 6 de gener del 40. Des d'aquí es contractes ja varen ploure. Vénen 49 actuacions en es Teatre Nou amb En Ros, empresari d'En Marcos Redondo, i fent moltes gales pes pobles. Actuu en es Teatro Victòria, en es Principal Palacio, per València... a s'Àpolo, 49 funcions en es Líric i, finalment, reapareix en es Paralelo de Barcelona, amb «La Generala», on feia de príncep jove. Jo heu era llavors. Me presenten En Pedro Terol i vaig amb ell 3 anys. Després reb una bona oferta de N'Emili Vendrell, gran amic, per actuar a València a mitges, i jo com a cabecera de cartell. Mos anava molt bé, mos repartíem més de mil pts. diàries perhom, una vegada coberts gastos, però tampoc no podia acabar bé això; vengué a València, de Governador, D. Francisco Planas de Tòval, un escrupulós, que volgué convertir allò en un camp de concentració; no deixava anar ses dones en es café i tot s'havia de tancar a les 12. Com que sa funció era llarga, no mos donava temps. A ell li agradava molt sa sarsuela i solia acudir en es Teatro. Un vespre me n'hi vaig, vestit d'actor i tot, i li vaig dir quina cosa passava. Ell me diu: «No se preocupe, hombre, dígalo a la compañía, Vds. tranquilos y sigan como si nada». L'endemà mos esverga una multa de 5.000 pts. i, davant el cas, no tenguérem més remei que liquidar sa companyia, pagar indemnitzacions, etc. Aquí desaparegueren unes 180.000 pts. que duia estalviades i vaig haver de tornar a Barcelona, on vaig fer «La Dolorosa» en es Teatro Nou, alternant amb s'escola a s'acadèmia AR-PI.

Un bon dia me crida Mn. Thomàs de sa Capella Clàssica, per a nar a cantar a Nord-Amèrica. Jo li dic: «D. Joan, ja no cant». —«Sí, va dir ell, jo te sent per sa radio; no me vénguis amb excuses». Total, me'n vaig amb sa Capella Clàssica 6 mesos a Nord-Amèrica. Actuàvem vestits de pagès... amb so número final tornaven botxos, els cantàvem una cosa alegre, es bolero des ball de sa neu o així... i ells deien: «¿Com pot ser que cantin En Mendels-son, En Brahms, toquin instruments —jo tocava es ferreguins— i també ballin? «Allà me vaig trobar amb el P. Domenge, franciscà a Brooklyn, el P. Frontera a Texas, el P. Tous de s'Estany, ... es trio Los Xeus, que me reconegueren pes retrato en es cartell i digueren: —«Mira, el Peque». Havien cantant amb noltros a Pamplona i, com que jo era petit, me deien «El Peque»... Vaig estar a punt de quedar-me a viure a Tennessee amb sos jesuïtes, però En Truman va prohibir s'entrada de professors estrangers, i vaig haver de tornar. Per anar-me'n amb Sa Capella, no me deixaven sortir.

Paco Cano cantant una romança de «La Dolorosa».

Es cònsol, quan va veure es meu expedient posava pegues, me tractava de contrabandista. Fins i tot havien fet constar que a Artà jo feia sortir ets al-lots de s'escola puny estret i cantant la Internacional, quan jo mai no l'he sabuda.

Com a cantadors d'Artà, jo destacaria el P. Amorós de sa placeta... Quan me vaig retirar vaig tornar a ses classes, vaig fundar una Acadèmia que m'anava molt bé; però una trombosi me va fastidiar, i es metge me va recomanar venir a viure a Mallorca, quan jo havia fet es propòsit de no tornar. Liquidàrem es negoci, venguérem un pis que tenia, torn de cap a Palma. Jo havia de fer de director d'una fàbrica de perles que pensaven muntar es meu germà Tomàs i Don Juan Gili, «Oleo». Com que no se va fer, me col·locaren a sa Làctel, on guanyava just per tirar endavant. Un dia, pes carrer, me top amb En Guiem Marquès de Sòller, molt amic meu, i me proposa cantar i dur sa direcció de sa Sala Olímpica, però tampoc va anar bé... S'ambient des músics de s'orquestra no era sério. Jo cantava música sud-americana, cançonetes napolitanes i altres per l'estil. Pas una temporada de depressions i me'n torn a Barcelona, on tenia assegurada sa feina amb ses classes. Me repeteixen ses dolències, i no vaig tenir més remei que retirar-me del tot. Es meus al-lots ja estaven col·locats aquí; En Tomàs, amb En Tòfol Ferrer, «Sacristà», un dets amics més grans que tenc. De retirat, he passat bons moments parlant d'Artà... tenia de veinat En Colau Xina... Amb En Tòfol mateix i amb tots ets artanencs que trob. Sa mamà va morir durant es Moviment en El Terreno, i mumpare havia mort de repente a Artà en es 69 anys...

És un dissabte, entradeta de fosca, m'ensenya un caramull de papers; són els que se salvaren del robatori del maletí on hi guardava els seus records. Hi ha fotografies, un àlbum, retalls de premsa, un «Díganos Ud. algo», del «Balears». Una crítica molt elogiada de «La Vanguardia»; «Los Gavilanes». —Francisco Cano hizo un Gustavo insuperable. Su voz poderosa, de escuela perfecta, ademas de artista inspirado, dominio perfecto de las tablas; todo lo reúne y de todo sacó fruto en su actuación de anoche...

«Francisco Cano es un tenor, con letra mayúscula»... Quan ho llegesc, fort, els ulls li humitegen. —«Sempre me passava això —diu— amb «Los Gavilanes»; estava feta a sa meva mida». El 83, la revista comarcal «Perlas y Cuevas», amb motiu del seu homenatge popular al Teatre Principal de Palma, li va dedicar unes pàgines; també les conserva. A una de les fotografies hi veim En Paco amb el Rei i la Reina al Palau de Marivent. Ja no queda temps ni espai per contar més coses d'aquest gran artista que ha passejat el nom del poble per tot arreu: Francisco Cano. A la fi ha trabat la pau i la tranquil·litat. S'ho té ben merescut aquest artanenc lluitador.

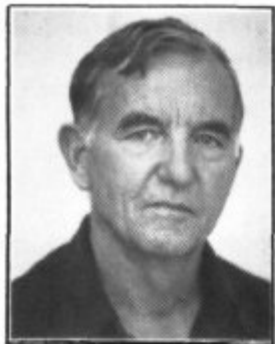
AUTOS ESCANELLAS

Argentina, 31. Teléfono 56 21 15
ARTÀ

EXPOSICIÓN Y VENTA
¡VISÍTENOS!

SERVICIO OFICIAL

ARTAnencs

NCF

JOAN SERVERA GINARD

a) Virell

Nat el 13 Sept. 1921.

Domicili: Camí Vecinal de la Real, 53. Palma.

Els Virells vivien al carrer Era Vella. En Joan, fou el successor d'En Flaquer en ciclisme, als 18 anys guanyà el campionat de Balears de principiants. Abans d'instal·lar-se definitivament a Palma fou ermità. Casat amb Maria Cladera, mestra d'escola, no tenen infants. Habiten per devers Sant Bernat on hi tenen un xaletet entre tarongers i llimoneres. Allà es recupera d'una operació de cor.

RAFAEL TERRASA DALMAU,

De 41 anys, casat amb Margalida Morey Font, de Capdepera. Tenen 2 fills, de 15 i 12 anys.

Domicili: Joan Alcover, 2, 8º, 2.ª Ciutat. Telèfon 46 57 67.

Fill únic d'En Francesc Nonga des tren i de Na Bel Moma. Home despert i molt actiu. Ocupa el càrrec d'Habilitat del personal de Correus i Telègrafs a Palma des de fa molts anys. Cada setmana fa s'aturadeta al nostre poble de passada cap a sa Pedruscada on hi té una casa d'estiueig.

PARLAR BÉ
POC COSTA

CONDUCTES INCIVILS

La civiltat mereix categoria de virtut. És el **segell** característic de qui posseeix maneres educades (no val a dir «sello») i cultiva l'estètica de les bones formes. No és afectació ni gatamoixeria ni comèdia ni pura façana exterior. La seva arrel és fonda; prové del respecte profund vers la persona d'altri. Dissortadament, torna una moda efímera que, a poc a poc, s'esfuma i se'n va de la terra. Entre nosaltres, la convivència tranquil·la ja és tan difícil-tosa com tocar el cel amb la punta del dit. De dia en dia, la incivilitat pren possessor del carrer i se n'ensenyoreix amb una progressió continuada. El vell anunci d'Isaïes sembla de l'altre món: ¿podrien cohabitar, l'anyell i el llop?, ¿s'ajacaria la pantera amb el cabrit?, ¿pasturarien junts, el vedell i el lleó? Descartàvem —és clar— l'acompliment literal d'aqueixa profecia, però hi creïem com a promesa de futur a què gradualment havíem de tendir. N'hem

sofert una decepció. Ens ha sorprès, de bon principi, la presència del psicòpata **malànima** (no diguem «desalmat») que, sistemàticament, professa la insolència o la **descaradura** (no «descaro»). No comprenem que suri més que mai la desconsideració cap al proïsme i, en general, una escarrufadora insensibilitat vers els valors genuïnament cívics.

La proliferació d'una actitud asocial perenne preocupa de veres i és mala de pair, tant i més quan no **es limita** (ni, per suposat, «es redueix») a la ceguesa irreflexiva que ignora l'amabilitat i tan-tes atencions que farien la vida agradable. La incivilitat d'avui és agressiva i pretén, ben a posta, el perjudici d'altri, per pura egolatria i un plaer corrosiu de demostrar poder.

No podem encobeir fàcilment l'aparició, tan impúdica com inevitable, dels «gamberros» (barbarisme flagrant), movent **avalot** mallorquí pels carrers de la vila («fullón» és castellà), amb arrogància summa i uns aires de domini propis d'uns **amos** sense cap senyoriu (de cap manera «duenyos») de possessions que no els pertanyen. El mot «gamberro», si les barbes no menten, procediria de **gran verro**, expressió perfectament intel·ligible. La correlació de significats es basaria probablement en l'atribut de grolleria de què participen tant els masclells de la raça **porquina** (no «porcina») com les seves aplicacions humanes. Del vocable «gamberro» no en podem dir alabances ni fer-ne una traducció precisa; podem, això sí, aportar mots alternatius i prou aclaridors. Els **individus** (no «tios») que es comporten de forma grossera i estúpida reben qualificatius poc agradosos: **ase ensellat**, **ase amb quatre potes** o **tros d'ase**, per començar. Si prescindíem dels èquids, serien bellament **animalots**, **animals de la cerra**, **animals de quatre potes**, **annerots** o **salvatges**. Així mateix, les bàrbares «gamberrades» se substituirien per **asenades**, **annerotades**, **salvatgeries**, **salvatjades**, **bel·landines** o **barrabassades**. Vetaci una gamma diversiforme i assortida de pràctiques asocials que necessita urgentment una rèplica, i els seus protagonistes, quan no passin pel «tubo», mereixerien un **adreçador**.

JOAN ESCANELLAS I LLINÀS

SAUNA - PISCINA - TENIS - SOUVENIRS

Restaurants / Bar

Club Casa Naval

Bodas, Banquetes, Comida mallorquina

BETLEM

Colonia de San Pedro

ARTÀ, MALLORCA

Teléfono 58 90 12

PER A QUEDAR SATISFET
PEIX FRESC - CARN DE PRIMERA
I NA PILAR A SA CUINA!

Carrer Leonor Servera
Devora Es Moll

CALA RATJADA

PETITES HISTÒRIES D'ES SAULONAR ES DARRER VELLMARÍ

III

Lo cert es que En Martínez feia un punt alt. Es dies de guardia duia es menjar dins una fiambrella i en lloc d'arengades i figues seques s'empessolava bons trossos de pernil (jamón) i truites de dos ous.

Per aquelles saons estaven destinats a Cala Mesquida entre altres, En Salvador Medina, un gadità, natural de San Roque, el lloc on s'establiren els gibraltarenys després del tractat D'Utrecht, que ens tornà Menorca i ens foté Es Penhón. Pare de dos al·lotons eixerevits i del que l'anomenat Tòfol ha heretat l'afecció per la Natura, i que per res haguera fet mal al nostre Vell-Mari.

Es Capità Iglesias, caçador d'abeurada amb filats manllevats a En Medina. En Francisco Barbón, En Joaquín Barruecos, En Venancio García, En Juan Díez, N'Eusebio Blanco i En Gómez.

Aquesta partida vetlava tota sa ribera de Sa Duaia, Sa Cova, Es Verger i Es Barracar. D'es Freu a n'Es Caló.

Es sargent Arbona pegava esquenades a les totes i ell estava segur que li passaven tabac.

De qui devia cobrar en Martínez?

Un dia aquest se li acosta i en la parla xampurrejada característica del cos de carabiners a Mallorca li diu:

—Mi sargento, aquesta nit.

—Esta noche... qué?

—Alijo en Cala Torta. Por dins es torrent d'Es Revolts llevaran er tabac ars secrets de Na Corna i a Ses Duaies o Es Recó.

—Que bien enterado estás, coño.

—Tenc confidentes. Si quiere un consejo podria poner arguien al Col de Sa Senyora o cerca de S'Escut de Rei i le echamos mano.

—Ho vessim, va dir un cegu, —diu es sargent Arbona que, com sabem era solleric. Seria millor agafar-lus damunt sa plaja.

—No ca. No lo tirarian. Tengo orfato.

—En otra ocasión me hiciste velar toda una noche en ses cases de Na Llulla.

—I qué? ¿No cogimos un alijo?

—Sí, putes. Un mul de més de trenta anys, un carro sense posteta i un bulto de tabac tot humit. El sendemà es Capità Iglesias trobà fressa per Font Celada.

De cop callà. Li passà una lluminària pes cervell.

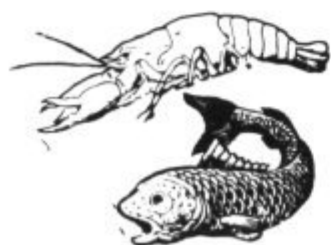
—Bien —diu—. Esta noche velaremos en Es Revolts. Vete a casa y vuelve a la puesta de sol.

En Martínez parteix cap a Capdepera i N'Arbona agafa en Barbón.

—Paco. Parece que Martínez nos la quiere pegar esta noche. Cógete a Medina y nos cuantos y os vais para el Saulonar. Bien en Matzoc, Font Celada o S'Arenalet habrá taomate esta noche. Yo me llevaré a Martínez. Me traes a toda la panda. Ah! No le digas nada al Capitán.

Es sargent anava per un ascens i no es fiava de ningú.

Posta de sol, parteixen amb En Martínez cap a es Puig Figuer i poc després en Barbón amb quatre més cap a Sa Torre d'Aubarca.

BAR - RESTAURANT CA'N LLORENÇ

ESPECIALITATS:
PARRILLADAS - CUINA MALLORQUINA

C/. Sant Pau - COLONIA SANT PERE

Ja ho crec. Encara no havien pres contacte amb sa parella, a punt de fosca negra començaren a sentir renou de carros, saluet de xerradissa i es colpejar d'es motor.

Feinejaven dins S'Arenalet.

Es posaren a correr a mig trot. Arribaren pantaixant, sense alè.

Preparen ses llanternes i sortiren en mig de tot es sarau.

Homes que desembarcaven tabac d'es llaüt amb aigua fins a n'es genolls, altres duïen es «bultos» an es carros de parell o directament an es secrets.

—Alto! ¡Manos arriba!

—Quaranta putes, diu es cap d'es contrabandistes. Que no us ha dit res En Martínez? Va un duro per bulto. Son dos-cents. Au! Contau-los. Vos tocan cinquanta duros perhom.

Es carabiners en cobraven una vintena cada mes. En Barbón s'envià sa saliva abans de dir:

—Estais detenidos! Venga, los carros que desaparezcan!

Li feia mal de cor detenir ets amos que de tant en tant li omplien ca seva de queviures i sempre les convidaven a berenar.

—Los demás, detenidos. I posà es grillons en es cap d'es contrabandistes.

—Tontos... más que tontos. A mi me treuran totduna de sa presó. A voltros, nigú no vos treurà mai de sa misèria.

Passaren mesos.

Processaren En Martínez i li armaren un Consell de Guerra que no arribava a celebrar-se, perquè havien de venir jurídics de sa Península.

Passaren anys.

En Martínez tornava fer guardies per sa ribera i passant pel Saulonar veia jugar es vell-marí, lliure, content.

Tan prest sortia pes Triquet D'Es Moro o per Sa Vaca guaitant només es cap fora de s'aigua. A vegades voltava nedant es faralló o prenia es sol per Punta Prima.

A la fi assegueren En Martínez en es «banquillo».

Passà més temps i a la fi vengueren notícies.

En Martínez havia estat expulsat d'Es Cuerpo.

Es Capità Iglesias destinat a Africa.

Es sergent Arbona ja era Brigada.

—Martínez, mañana por la mañana te acompañaré a Palma. A la Comandancia. Para entregar el máuser. Lo siento.

—A la orden.

Era un horabaixa xafogós.

Aquell divendres sa calima d'es xaloc surava damunt l'aigua. S'aire era feixuc i es sol feria fort ses platges i es roquissars.

Es vell-marí, dormia tranquil païnt la berena del cap-vespre, devora sa barbacana de Sa Pedra D'Es Pont. Ses

ones li besaven es ventre. Oblidat de tot, tranquil, segur, respirant a plaer.

En Martínez l'afinà. Apuntà lentament, acuradament. Dalt des punt de mira apareix la silueta majestuosa. Dispara.

Es tret retruny per roques i comellars.

Es vell marí rodola cap a mar i resta uns segons dins una taca roja.

Ni tan sols es mové.

S'enfonsà lentament engolit per la correntia.

Era el dia desset de Juliol de mil noucents trenta sis.

Dies després, els caminois d'Es Saulonar sentiren les trepitjades d'homes que fugien davant ses boques d'es máusers com si fosin vells-marins amenaçats.

Es paisatge d'es Saulonar guarda es misteri d'aquestes altres històries.

ES BORNÍ

Confección Caballero y Cadete - Decoración - Tejidos
Géneros para el Hogar - Suministros Textiles Hostelería

COTEX
LUIS FERRER SUREDA

C/. Ciutat, 39 - Tel. 56 22 37 - ARTA (MALLORCA)

ARTANENCs NASCUTS L'ANY 33

Quan érem al·lots, els nostres carrers eren més plens de passat que de futur; la resta era silenci.

Se'ns ha dit «generació perduda», però la nostra esmena està marcada per un dels serveis més greus que es poden fer a la història: ha fet de frontissa entre dues direccions, entre dos anhels. Tenim una vida de doble vessant, una vida amb frontera.

Coneguèrem uns mestres amb «ideal», a voltes arravatats, a voltes galvanitzats pel poder. S'al·ludia a heròicitats i a coses més o manco grans, que possiblement no practicàvem; però dedins ens queda un buit i el sentiment d'exigències mudes i humiliades. Hem hagut d'aprendre, al llarg de la vida, dobles formes d'esperar i de sofrir. Tenim un fons que, un amica esmaperdut, s'arredossa fàcilment darrera l'escepticisme.

Ens unia l'ànima d'un poble —d'un paisatge— que pareixia tot nostre, juntament amb els misteris tancats que poblaven la vida. Ens separaven els doblers, els àngels i dimonis familiars, i —també, Déu— la religió.

Avui tenim una cara que, sense ser ruada, es troba treballada per la vida (hi està tot el cos, treballat per la vida). Als nostres rostres sovint hi guaiten tant una espècie de por com una saviesa. Se deu gestar la mirada definitiva.

Som els artanencs nascuts l'any 33: avui tenim 53 ò 54 anys. Resolguèrem reunir-nos i passar, d'aturats, unes hores junts. Forem una quarentena, la quinta era nombrosa. Ens miràvem uns als altres a la cara i experimentàvem, crec, un desig imprecís de reconciliació.

SEBASTIÀ MESQUIDA

¿Quien lo esperaba?

Un tufillo indefinido se percibe en los aledaños del Club de la Tercera Edad Artá. Algo se está cociendo en su interior cuando personas diestras, podemos pensar, en pastelería, con la colaboración de unos ayudantes y pinches de cocina, el asesoramiento de consejeros anónimos y un mucho de falsedad, han fabricado tan endiablado pastel.

Todas las cosas, el mínimo pensamiento y el mayor ideal o deseo tienen un

principio y una finalidad, el primer paso, el principio de lo que se trama ya está dado, falta saber la finalidad y sus consecuencias.

Analicemos cuatro posibles motivos.

1.º El monetario, el del mal llamado vil metal, debe descartarse categóricamente, primero por no necesitarlo, es una opinión particular, y exteriorizada por muchos en repetidas ocasiones y, en segundo lugar por que lo prohíben los Estatutos en su Capítulo Tercero Artículo 10.º, esta prohibición es de ley, pero Estatutos y acuerdos para algunas personas son papeles mojados.

2.º Por figurar: —Posiblemente para alguna persona Sí, no para todos, por contra, algunas de ellas han perdido ante un buen número de socios, parte de la reputación que tenían y finalmente en este apartado, la mayoría son figurantes, pero no figuran.

3.º Por... digamos moralidad: Este motivo debemos suprimirlo si pensamos que los medios empleados para hacer el pastel son completamente amorales.

4.º Descartados los supuestos anteriores nos queda uno muy especial, el POLITICO, aquí sí, amigos, podemos hacernos alguna pregunta que muy posi-

blemente pronto tendrá su o sus respuestas, ya que hemos entrado en periodo preelectoral, ¿se tendrá que abonar alguna factura electoralmente en los próximos comicios a cuenta de cierta cantidad de dinero?

¿Es por casualidad por el apoyo a un determinado sector que todos sabemos y al que son adictos? Estas preguntas están en el aire, algún día conoceremos las respuestas.

Solamente dos personas eran capaces de impedir que se diese el cuarto supuesto, los dos «FORASTEROS» (palabras empleadas para designar al Expresidente y al ex-secretario, estas personas han sido eliminadas, el camino está libre.

Sólo me queda que dar las gracias a todos los amigos y compañeros por la confianza que me otorgaron y la atención que me prestaron y, decirles para su tranquilidad que el mundo no se acaba, por el momento, para nosotros, que hagamos como los árabes, sentados en la puerta de NUESTRA CASA y con un poco de paciencia, veremos pasar los cadáveres de nuestros enemigos. Un saludo.

OREL

NUEVO
MODELO
A - X

TALLERES MIGUEL MOREY

AVDA. FERROCARRIL, 5 - TELF. 56 21 20 - ARTÀ
NUEVO SERVICIO OFICIAL CITROËN

Ahora financie su nuevo vehículo o furgoneta CITROËN al 5%
VENGA A VERNOS Y SOLICITE INFORMACIÓN

Sa Colònia de Sant Pere

RECTIFICACION.—En el número anterior de esta revista, desde la Colonia hablamos de las Asociaciones del Centro Cultural y de la Tercera Edad. Dijimos que se habían renovado las Juntas Directivas, y que había entrado savia joven en la Dirección. Pues bien, metimos un gran «gazapo» al bautizar sin agua bendita al Presidente del Centro, llamándole Gabriel, cuando en realidad se llama Pedro Garau Mestre. Vayan por delante nuestras excusas y nuestra petición de perdón al interesado, esperando que también los lectores sean comprensivos con el error.

EXCURSION.—El día 5 de los corrientes, el Centro Cultural organizó una excursión a Sóller, a la que se añadieron un ramillete de Socios de la Tercera Edad. Se salió a las 8 de la mañana en autobús, teniendo proyectado cambiar al tren de Palma, comer en el Restaurante Alta Mar en el Puerto de Sóller, para continuar después en autocar hacia Deià, Valldemossa, Palma y regreso.

Lo del tren quedó en suspenso, porque, precisamente aquel día, hubo un desprendimiento de piedras sobre la vía, que rompieron la línea y ocasionaron un ligero descarrilamiento del tren de Sóller. Ante el acontecimiento, se decidió invertir el orden de los itinerarios de ida y regreso, pero tampoco se pudo emplear el ferrocarril a la vuelta por falta de material; no respondía la empresa del tren de poder transportar de una vez a los 80 excursionistas que formaban la expedición.

Hay que romper una lanza en favor del Presidente Pedro Garau, pues supo resolver la situación con acierto y energía, consiguiendo incluso que se devolviera sin demora el importe de los billetes del tren, que habían sido abonados con anticipación.

En compensación a la desilusión que tuvieron los más jovencitos, al no poder experimentar la esperada sensación del túnel de Sóller, los autocares hicieron una parada de hora y media en las inmediaciones del «Ram» en Palma, para que el que lo deseara pudiera visitar la Feria. Al final todos quedaron contentos y dando gracias a Dios por no haberse vistos involucrados en el descarrilamiento, aunque parece ser que en realidad no hubo heridos.

PETICION.—En el cruce de la carretera de la Colonia con la de Artá-Alcudia, en el mismo ángulo del lado de Ca'n Picafort existe un acebuche con mucho ramaje bajo, que entorpece la vista de la carretera del lado de Alcudia, de tal forma que los coches que salen de la Colonia tienen que asomarse mucho para comprobar si llega algún vehículo del lado de Son Serra. Son muchos los conductores que se quejan de esa falta de visibilidad, y como eso tiene un arreglo muy fácil, lo exponemos aquí por si la Autoridad competente tiene la amabilidad de ordenar el corte de esos ramajes.

Por falta de espacio no podemos hablar hoy de las mejoras llevadas a cabo en el Club Náutico, pero prometemos abordar el tema en el próximo número. La actual Junta Directiva se ha movido con dinamismo y merece nuestros parabienes.

ALTRA PLOMA

DE FAISÀ

per RAMON COSTA

Joan Ginard Sarasate Quan l'acer, el foc i el martell es fan art

La setmana passada, a la sala de Sa Torre de Ses Puntes, organitzat pel Patronat d'Arts Plàstiques, tingué lloc la inauguració d'una important i bella exposició d'Escultura metàl·lica de l'artista SARASATE.

A sota un programa presentat per l'escriptor sineuer, arrelat a Manacor, En Josep Maria Salom, En Sarasate ens ha portat una figurativa humana inspirada, de ple, en la Natura, però sens copiar-la. Aquí és la seva gràcia i el seu art. Fa de la figura, una interpretació de la realitat. Autodidacte per essència, aquest admirador de Gargallo, de Rusinyol i de Picasso, assembla com si, enyoradís del fred de Finlàndia, En Sarasate ens hagués portat la glaçor de l'acer inoxidable, forjat a cops de foc i de martell. Glaçor pessigollada per un joc de llines, de tres a catorze pulgades. Mestre d'ell mateix, En Sarasate ha embriuat els elements amb el toc ferm de la seva imaginativa. Gargallo, Casas, Onell, Gaudí, Rossinyol, Picasso han estat elements contemplatius, més que contemplats, de l'obra de Sarasate. Un artista que posa plena atenció a la Naturalitat, per a treure d'ella el seu esperit. Primer, en ferro. Ara, amb acer. Inoxidable, per a que, quan les pedres que el suporten caiguin enderrocades al pas del temps, l'obra, la figura, es mantengui en eterna permanència. Les escultures acerades, amb la dolçor que donen l'expressivitat, l'estilisme i la puresa del sentit figuratiu mostren, cada una d'elles, la claretat de la intenció cercada per l'artista. «La Verge de la Pau», no caldria tenir cara, baldament en tenguí. Dona aquest sentit de tranquil·litat el seu cos a sota una túnica de metall, llarga i ampla per a que la miri tothom. Aquella «Despull», vestint-se, dona senyal de desvestiment. «La Música» és els instruments. «L'Arquer», representa, sens dir-ho, el moviment. «L'home tocant el contrabaix» és l'expressió perfecta d'una simbiosi de braç i peça musical.

L'equilibri és «Els homes del trapezi». El Pur, jo el donaria a «Dona d'Egipte», fugissera d'un sentit esgínd. I així podria seguir expressant el que em diuen les figures vistes. Seria robar un joc molt galdós que pogueren fer, cadascun, els visitants de la Sala. Anaren, a definir el que dia «El Pensador», o «El guitarrista» o «El Músic» o «Dona sonant la Flauta», o la resta de les figures d'acer inoxidable, d'aquest bohemí inacabable que és Sarasate.

Un ferrer de naixement a qui Déu no pogué evitar descobrir el món de l'art. Escultòric. Ferrós i, ara, acerat de l'inoxidable que porta, lligat amb ell, l'expressivitat, la línia, el detall dibuixat al Detall mateix, el foc de la fornal i les espurnes dels cops del martell, embriuat de pinzell, amb paleta de llima i espàtula de «coa de ratolí».

Sé que allà dalt de tot, a la frontera nòrdica, En Aukavara el felicità, a la llarga nit de Helsinki. Jo m'atreveixo a felicitar-lo a ple dia, també llarg, de la llum de Mallorca. Si la Lluna finlandesa donà finura a l'acer, el Sol mallorquí li dona reflexes. De bellesa, feta del glaç de l'acer.

Sarasate, rebent de D. Jeroni Albertí, President del Consell Insular de Mallorca el Trofeu per haver participat a la II Mostra d'Escultura i de Pintura per a la tercera edat. Al fons l'artista Catina Vallis, germana de Cristina i Joan.

(Publicat a «Manacor Comarcal»)

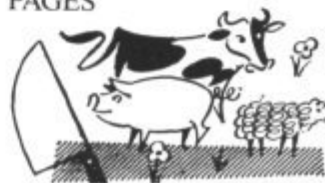
**Carpintería Metálica
y Cristalería**

Taller: Carrer de Ciutat, 74
Particular: Na Caragol, 4
Tel. 56 24 82
ARTÀ (Mallorca)

Carnisseria Ca'n Rafel

ESPECIALITAT
LLANGONISSA I BOTIFARRONS
ESTIL PAGÈS

Carrer Santa Catalina, 20
Telèfon 56 22 36
ARTÀ (Mallorca)

PERSONATGES INSÒLITS

VICENTE PIRIS ESTEVA

En Vicenç Piris es caminador

Va néixer a Artà un dilluns de Sant Jaume de l'any mil nou-cents vint i cinc.

Ha viscut totes les peripècies d'una Espanya en tensió i d'una regió oblidada en mig de la mar, dels poders centrals.

De petit ja va haver de fer es cap viu i després de s'escola es va posar a fer carbó amb son pare per dins Son Sureda, Son Puça i Can Canals.

Sempre ha fet feina feixuga.

Per dins es de sa Grava d'En Mengol a Sa Carbona o per dins sa gravera d'En Miquel Tàiet. Ha arrabassat oliveres amb en Jutgé i ha fet de picapedrer i de marmolista.

En una paraula, val a dir que par que no hagués de tenir caminera un cop acabada una feina que li deixava ets ossos cruixits.

Idò en Vicenç, ha pujat a tota quanta muntanya té Mallorca. Ha anat de Ciutat a Lluç a peu tres vegades, de les que conserva es diploma que En Tolo Güell expedeix als caminaires. Set vegades ha pujat a Lluç des d'Inca, i cada any es Divendres Sant parteix amb so qui vol. Enguany hi ha anat amb en Miquel de Son Calletes i en Tomeu Cinto. Cametes me valguen cap en Es Campament d'es presoners a Sa Curia Vella, Camí d'En Mondoi, Pi de Sa Romana, S'Arenalet d'es Senyor, Font Celada, Es Saulonar, Torre D'Aubarca, Es Metzoc, Cales Estreta, Mitjana i Torta per amunt, fins a Cala Mesquida. D'aquí a Calo Moltó i Cala Agulla cap a Cala Rajada.

Va començar a fer excursions amb en Pau Escolà al cel sia, i després amb En Jaume Cabrer.

Amb aquest, tota Sa Corema, anaven es diumenges a mis-

sa a S'Ermita, a peu per Ses Madrioles o per S'Escala de don Pepe.

En Vicenç contempla el paisatge amb els ulls mullats de suor i una mica a l'atropellada però sent en el fons la nostra Mallorca i frueix a sa seva manera dels seus encontorns.

A l'estiu va a la platja, no a nedar-hi. A caminar una hora com a mínim per damunt s'arenal.

No ha tornat gens vells i no té por a nigü per a caminar. Creu ben cert que En Tòfol Medina, un altre brusquer de s'excursionisme, va quedar esclatat una vegada que el volgué seguir anant a Lluç.

Va haver d'anar an es metge —comenta tot ufà— i no li degué receptar res més, que no tornàs venir a caminar amb jo. No hi ha tornat pus...

Es una persona, tota cor. Una miqueta sort. Si t'apren aventatge fent una excursió, ja no el veuràs fins hora de dinar. Per molt que el cridis —Vicenç! Vicenç!...

Ell segueix per envant, an que el seu nom retrunyi per dins es comellars. Ah! En Vicens es germà d'En Rafel Piris qui fou porter del Granada i de l'Espanyol. De casta li ve sa fortalesa.

En Vicens, caminant es tant de primera divisió com es seu germà. A més en Vicenç no faria mal paper anant a la U.E.F.A.

Es un caminador Europeu que nasqué i viu a Artà i tresca tot es seu terme.

Per molts d'anys, Vicenç.

acudits

DESPRES DE SES PANADES

Enguany, com altres vegades, i no som noltros tot-sols, hem fotut bones panxades de chot, porcella, panades, de crespells i robíols.

I clar, mos hem empatxat per no saber dir atura pero tota aquesta agrura es cosa que sempre es cura amb un poc de carbonat.

Pasqua i Corema hem passat i els hem deixat enrrera, i estam dins sa Primavera a la guaita i a la espera que s'estiu sigui arribat.

Ja no se veuen abrics, ni botes, ni guants, ni bufandes, ni aquells colls alts, com de anneres, ni els jerseis gruixats de llana ni es xalecos guardapits

Però lo més bó d'aquest temps, (apart aquelles golosines), són totes aquestes nines, que de roba van més primes més d'una sense sostens.

Idò bé, per acabar, si és verd tot això que es diu, que quan arriba s'estiu tota sa cuca reviu, s'estiu no es faci esperar.

SANT PERE

Hem formulat als partits polítics que presenten candidatura al nostre Ajuntament, les següents preguntes a les que han contestat els que van a continuació:

-
- ① Quines seràn les principals premisses del vostre programa electoral?
  - ② Problemes que té actualment Artà que pugui resoldre s'Ajuntament?
  - ③ Cas de guanyar les eleccions, què faries amb Ravenna, o sia Sa Canova?
-

RESPOSTES

ALIANZA POPULAR — Juan Servera Vives (Peix)

Fer un Ajuntament que arribi a tots els racons del poble, amb gent senzilla d'extracció popular que estimi aquell, de veres i des de el més endins. Fer que el benestar cada dia se noti més, cuidant i arreglant totes aquestes coses que un artanenc toca diàriament i que pareix que no tenen importància però que són les que ens fan sentir bé o malament.

Donar recolzament als nostres joves. Ells són el futur i nosaltres volem que el se preparin a la seva manera lluitant per el que ells trobin que val la pena fer-ho, i ens comprometem ajudar-los a aconseguir-ho. Sempre ens tendran al seu costat però sou vosaltres els joves els qui heu de decidir el que voleu.

Promocionar i donar a conèixer els nostres pintors, escultors i a la gent que destaquí dins l'àmbit de la cultura i altres activitats com la folklòrica, l'excursionisme, ajut a la tercera edat.

Augmentar l'assignació municipal per ajudar a totes les entitats ja siguin culturals, esportives o benèfiques perquè creim que no es just que unes poques persones s'hagin de sacrificar i aportar la seva economia per unes coses de les que en gaudeix tot el poble. Tenir sempre en compte les activitats educatives on hi participin els joves.

Això ho aconseguirem creant les condicions adequades i acudint a les Institucions ja siguin Comunitat Autònoma, Consell Insular, Delegació d'Esports, etc., etc., a fi que poguem aconseguir el màxim de recursos evitant el que sempre hagi de pagar el poble.

Garantitzar la nostra col·laboració amb les autoritats amb objecte d'aconseguir la tranquil·litat dins el nostre poble evitant que cresqui la inseguretat ciutadana.

No prometer una depuradora; ja sobren promeses. Fer-ne una perquè si no, prest tendrem un problema de salut pública.

Construir una zona de Serveis (Polígon Industrial), deixar créixer el poble segons les seves necessitats, augmentar l'oferta de solars perquè siguin accessibles a la gent més modesta o menys afortunada econòmicament.

Conservació de la part antiga, monuments, tot el que ajudi a recordar la nostra història, inclús amb la fundació d'un Museu Etnològic que ens faci present les nostres arrels.

Fer de les Festes Populares vertaderes festes d'es poble i que tornin esser el que han estat. Capdavanteres dins la nostra Mallorca, vives i disfrutades per tots.

Engrandir la Residència de Persones Majors i millorar els seus serveis que es una necessitat que no es pot ajornar.

Quant a Sa Canova, els representants de la propietat ens han dit que sempre han estat disposats a parlar amb l'Ajuntament (segons ells esperen resposta) per arribar a una sol·lució.

Els volen reduir el projecte inicial, minvar altures, fent més zones verdes i baixar les places a més de la meitat.

Per sa nostra part respectant sempre la normativa urbanística, el paisatge i la natura, estariem d'acord a parlar amb aquesta gent i arribar a una bona sol·lució.

Dóna per a tothom perquè creim que es molt important per el nostre poble que es dugui endavant, perquè crearia riquesa, molts de llocs de feina i benestar per molta gent.

De cap manera consentirem cap desgavell, si està de sa nostra mà evitar-ho.

GRUP C.D.S. ARTÀ — Joan Amorós Negre (Sopa)

Contestar les dues primeres preguntes suposaria omplir pàgines de la revista; per això ens limitarem a dir que intentarem resoldre els problemes i impulsarem el progrés econòmic, social i cultural del nostre poble. (Les accions concretes per aconseguir tot això quedaren reflexades en el nostre programa electoral, que oportunament serà exposat a tot el poble).

2ª Donant per fet que és un pla parcial aprovat i actualment en vigència, estariem oberts a una possible rectificació del pla inicial, per tal que estigui més en consonància amb la idea actual d'una urbanització, és a dir, reduir altures i densitat de població i augmentar les zones verdes.

GRUP INDEPENDENTS D'ARTÀ — Miquel Pastor Tous (Rabassó)

1.ª Creim que el més important del nostre programa és que, a més d'oferir uns projectes a realitzar, oferim una manera de realitzar-los amb eficàcia i honradesa, les quals vénen avalades i demostrades per vuit anys d'encert en la responsabilitat i iniciativa de governar l'Ajuntament. Oferim, a més, tot un equip de gent, cada vegada més gros i més capacitat, disposat a treballar en aquests projectes per tal que puguin ésser duits a terme amb la màxima perfecció.

També crec que és important manifestar quina és la nostra convicció en un punt fonamental i que creim que l'elector ha de saber sospesar en totes les ofertes que se li ofereixin: nosaltres creim que l'Ajuntament ha de ser un organisme viu i actiu per aconseguir millorar dia a dia les condicions de vida de la comunitat formada per tots els artanencs.

2.ª Els grans problemes i les grans mancances que tenia Artà podem dir que han estat solucionats en bona part, si comparam el poble amb la majoria dels que són d'una envergadura semblant, durant els últims vuit anys en què el nostre grup ha tengut, com hem dit abans, la responsabilitat de guiar el govern del poble: residència per a persones majors, escoles, modernització i agilització de l'administració, poliesportiu, aigua potable, casa de cultura, dispensari... però encara queden grans projectes per dur a terme, si bé ja estan en marxa, o amb estudi fet o, com proposam al nostre programa, iniciar l'estudi de les solucions adequades. Entre els que ja estan en marxa destacaríem: depuració d'aigües residuals, enllumenat públic, escoles de F.P., teatre municipal, ordenació urbanística... Ara bé, també pensam que més importància que aquestes grans obres potser la tenguí el saber fer funcionar amb eficàcia les instal·lacions i serveis que té en marxa l'Ajuntament. Per això són bàsiques, encara més que els recursos econòmics, la imaginació, la voluntat de fer feina i l'objectiu de fer-la en benefici de tots els artanencs.

A més d'això hi ha altres problemes que si bé l'Ajuntament pot ajudar a col·laborar en solucionar-los, necessita d'altres voluntats, d'organismes o particulars, que coincideixin en voler-los donar solució. Entre aquests podríem citar el necessari desenvolupament d'una zona industrial i altres actuacions urbanístiques que haurien de dur-se a terme mitjançant algun tipus de concertació entre l'Ajuntament i els particulars, per tal de permetre el creixement del poble en les zones que la normativa urbanística habilita.

3.ª En haver guanyat les eleccions l'únic que podem fer com a bons administradors del poble, és cercar que el que es faci a Sa Canova (si és que els seus propietaris es decideixen, de veres, a fer-hi res) beneficiï al màxim el poble, i no només als possibles promotors de la urbanització. Per altra part volem que amb aquesta urbanització, i amb totes, es respecti escrupolosament la normativa urbanística, que allò que es faci estigui ben fet i no suposi una agressió inadmissible al paisatge i a la natura. A Mallorca hi ha massa casos de mostra on els administradors dels interessos públics han estat excessivament dòcils davant la pressió dels urbanitzadors i excessivament poc gelosos del seu deure de salvaguardar l'interès col·lectiu. Aquestes formes d'entendre el paper de l'Ajuntament duen a les conseqüències que hauríem d'evitar, i només es pot aconseguir si l'Ajuntament vol jugar el paper que la llei li reserva i pel qual ha estat elegit democràticament.

La nostra aspiració és que el desenvolupament urbanístic del nostre municipi contempli també la promoció turística, encaminada fonamentalment a una alta qualitat del turisme en lloc de cap a una massificació barata, ja que afortunadament encara hi som a temps.

Grup Independents d'Artà

FOLKLORE A ARTÀ

ESCLAFITS I CASTANYETES

El dia dos de maig, l'escalonada del Santuari de Sant Salvador tenia un moviment insòlit. Hi havia enlaire com un so de guitarres i cançons. A les deu del matí començava. A les vuit del capvespre s'acabava de ballar. Era la trobada d'Escoles de Ball Mallorquí, de la comarca d'Es Pla i Llevant, i l'havia organitzada l'agrupació local Esclafits i Castanyetes.

Segons Na Maria Amoros (Rodona), són un grup d'amics on cada un aporta el que té per tal de contribuir a conservar i expandir el ball antic de la nostra ruralia.

Darrerament s'està fent anomenar per tota Mallorca i gaudeix d'una popularitat augmentada cada dia, tant per la interpretació acurada dels seus cants com per la mateixa forma de ballar.

Les cançons tenen saba de la terra, i són les que se sentien a les places els dies de festa major, o per foravila en els saraus de les muntanyeres o en els dels balls de matances.

Acudeixen a totes les trobades on són convidats, i la seva capacitat d'organització es va veure el dia de la darrera trobada.

Escoles de Manacor, Vilafranca, Petra, Capdepera, Porreres, Muro i Sant Joan comparegueren a la diada de germanor.

Ara preparen la ballada popular pel dia 16 de maig, dissabte, a les 21'30.

Estan convidats Brot de Taperera, de Campos, Aliorna de Ciutat, Aires Boleros de Santa Margalida, Aires Vilafranquins, etc., etc.

Sa ballada serà oberta, sense mostra, que sempre fatiga, tothom vol ballar, i quan la dansa i l'alegria es porten endins no fa falta es programa la bauxa.

La Plaça del Conqueridor serà l'escenari i baix dels estels es sentiran les nostres tonades, els esclafits donaran entrada al ball, i les castanyetes seguiran el ritme musical.

Artà serà tot un ressó. Guitarres i xeremies alegraran la nit, i els cossos, el punts ancestrals que componen el dibuix de la dansa mallorquina.

Jotes, copeos, mateixes, boleros i fandangos, tot el repertori posseït pels dansaires.

Des d'aquestes pàgines, Esclafits i Castanyetes convida tothom a participar a la ballada del dia 16. Tenen els braços oberts per a tots. Esperen la gent balladora del nostre poble, que no oblidam que n'hi ha i molt bona, no debades Artà té una altra Agrupació que l'honora. Els pobles veïns han estat convidats i els qui no els hagi arribat la convidada seran també benvinguts.

Ballant es viu, i viure és el més important que pot fer una persona.

POLITICA LOCAL

Hem rebut, amb súplica per la seva publicació, l'escrit que va a continuació. Com és natural, li donam entrada sense que necessàriament ens identifiquem amb el seu contingut.

PREGUNTAS SIN RESPUESTA

¿Puede existir una candidatura «independiente» sin que sus miembros sean realmente independientes? Lo decimos porque la candidatura llamada independiente de Artà no es tal sino que está dominada por militantes efectivos de un partido de extrema izquierda como es el PSM.

¿Pueden presentarse como moderadas unas personas que a la hora de establecer un pacto para las elecciones europeas su partido firma una alianza con «Euzkadiko Esquerra» (es decir el PARTIDO COMUNISTA DEL PAIS VASCO) y su primer candidato es un hombre que fue dirigente histórico de la ETA?

¿Por qué este tipo de definiciones y claridades no han sido dadas a conocer durante ocho años?

¿Por qué no se dice expresamente que votar los independientes es votar el PSM, y por tanto a los comunistas vascos y a los miembros de la ETA que han abandonado las armas y ahora plantean su alternativa por la vida democrática?

En Artà hay una candidatura de derechas, una de centro, una de izquierda moderada y otra de extrema izquierda. ¿Quién está en la extrema izquierda? ¿Verdad que no son los del PSOE?

PICAROL

No hem rebut la resposta a les preguntes per part de la candidatura del P.S.O.E., a pesar d'haver-ho demanat fins el dia quatre de maig, tot i essent la data darrera de recollida la del 29 d'abril.

NOTICIARIO LOCAL

La diada de la Ermita superó todas las previsiones. El todo Artà, disfrutó de lolindo en la jornada final de la catequesis.

Rafael Ginard (Caparrot) recibió un homenaje de sus compañeros de la banda de música de la que Rafael ha formado parte durante cuarenta años. Motivos de salud le obligan a retirarse. He aquí la trayectoria de un hombre cabal que ha sabido dar lo mejor de si mismo.

En la Colonia de San Pedro preparan otra de sus funciones teatrales. Este grupo no desmaya y a pesar de las sensibles bajas de Juan y Magdalena van a seguir adelante. Es lo que dicen ellos «ja tornaran».

En la última reunión de la Cofradía de S'Endavallament se acordó nombrar responsables de área para cada sección. Es la única manera de seguir adelante y mejorar. Que quienes participan se responsabilicen. ¡Ah! y no lo olvidemos. S'Endavallament puede y debe ser mejorado.

Multitudinaria la Asamblea del Club de la Tercera Edad en el Salón de los Franciscanos. Al final se impuso el buen sentido. El Club será zarandeado como todo lo importante, pero al fin seguirá en su andadura.

COMERCIAL ARTÀ

MOTOCULTORES (CONDOR)

MOTOSIERRAS (MONDIAL Y OPEN)

SEGADORAS HIDRÁULICAS (ZAZURCA)

SEGADORAS ACONDICIONADORAS (ZAZURCA)

REMOLQUES ESPARCIDORES

REMOLQUES ENSILADORES

EMPACADORAS Y ROTOEMPACADORAS (BATLLE)

CUBAS DE VACÍO

BARRAS DE CORTE

BOMBAS PULVERIZADORAS

ROTOCULTIVADORES

EN COMERCIAL ARTÀ ENCONTRARÁ LAS
TRES COSAS QUE USTED BUSCA:
SERVICIO, CALIDAD Y PRECIO

EXPOSICIÓ I VENDA:

Carrer de Ciutat, 46 - ARTÀ

Per més informació: Cridar al Tel. 56 21 48

Foto comentada

Aquesta foto d'avui és una cosa sèria.

Perque vegeu que això d'es cursets no és cosa moderna, l'any vint-i-nou la Casa Singer ensenyava a manejar la màquina de cosir a pedal, que, a més de ripuntar, perfilava, feia punt d'espínilla, brodava i feia garses i altres virgueries. I no teixia i filava, perquè Déu no ho volia.

Idó aquest floquet de meravelles feien es curset de Sa Singer, i aquí les teniu ripuntant a les totes, per acabar moltes d'elles ripuntant capells de pauma.

De darrera a davant i d'esquerra a dreta són:

Sa mare de N'Aina Grau, que era la representant de la Singer i pot ser l'organitzadora, N'Elionor Garreta, que més tard se casà amb Lluís Estelrich, brigada de guàrdies civils, literat i poeta. Dreta, amb so pèl a lo Garçon, sa professora d'es curs, anònima per externa.

Assegudes: Na Catalan Sard, germana de s'homo més afeccionat a ses bicicletes que he conegut, i funcionari de S'Ajuntament. Na Maria Vaquer i Sor Maria de La Concepció de qui sols veim una cella i l'hàbit, Na Francisca de Sa Badeia, Na Bel de Sos Sanxos, mare de la trempallamps de Na Teresa; Donya Aina Moragues, filla de don Pedro, cappare d'es partit d'En Verga dins es poble, Na Maria Ferriol, sa més primmirada artista de sa pauma, Na Bàrbara Porreta, Na Maria Titaia, sa dona d'en Jaume Jaumí, Na Maria Cànovas i Na Caleta.

A s'altra filera, Na Margalida Pava, que era un *susto* continuata p'En Sarasate i altres malpagadors de lletres, ja que ella en cobrava quan podia.

N'Elionor Guixona, d'En Pep de ses *gracioses*, Na Bel de Sa Cabaneta, que no fa falta us canseu sa vista, perquè sa reguitzera se mogué tant, que no va sortir a sa foto, Na Catalina Caragola, sa dona d'en Jaume Ros i mare d'en Miquel Massot, es comerciant d'electromodèstics, Na Maria Garameva, Na Maria Ferrer, filla d'es Mestre Sagristà i germana d'es nostre *sufrit* editor, Na Bàrbara Peixa, sa dona d'es moliner de Bellpuig, Na Maria Raspalla, germana d'en Jaume que tenien aquell Sant Crist tan gran que sortia i surt a ses processons d'es Dijous i Divendres Sant, Na Magdalena de Sa Cova, sa dona d'en Colau Guidet, N'Apolònia Cantes i Na Pastera, sa dona d'en Metxo saig. A darrera, amagadetes, hem deixat Na Maria Massot dona d'en Pere Punyal, que tenien Ses Agrícoles, i N'Aina Grau, filla de sa Madona, i a darrera Na Maria Ferrer, s'hi veu acalada Na Margalida d'Es Cabanells, dona d'En Pau Escolà.

Esports

POLIDEPORTIVO DE ARTA

Años atrás, cuando se inauguraron las pistas del Polideportivo de Artá, había que ver como se aglutinaba la juventud para practicar su deporte favorito, en principio fue el Tenis el que más se practicaba, tiempo después, el Baloncesto, Balonmano, Fútbol, etc., que en la actualidad es el que más se practica, en principio no había casetas vestuarios, ahora hay vestuarios, duchas, etc., entonces había una pista de tenis de reglamento a la que no le faltaba nada, ahora le faltan lámparas, pues no lucen y se supone que están fundidas, de la red, vale más no hablar, pues parece una red comprada a un chatarrero por lo deteriorada que está, de consultas hechas a aficionados practicantes de Tenis, me cuentan que la luz o la red aún tiene pase, lo que no tiene pase es que rara es la vez que vengamos a jugar y lo primero que hacemos es retirar botes de Coca Cola, de cerveza y botellas rotas de cristal. Como verás así, a uno se le quitan las ganas de venir aquí y por supuesto que si todo sigue tan mal, esto acabará a cero.

Yo he visitado las pistas, para poder dar fe a lo expresado por estos aficionados y creo que llevan toda la razón, y yo digo una cosa: el Ayuntamiento a hecho una mejora bastante sustancial y el proyecto es bastante más amplio, por lo que sería mucho pedir a los responsables municipales que procurasen tener más adecuada dicha pista de tenis ¿es que no se debería de reponer o parchear la red que circunda la pista de Tenis, donde hay grandes agujeros,

por donde puede pasar el que quiera? comprendo que el dinero que se recauda de los jugadores no basta para paliar los gastos, pero para eso está el Ayuntamiento, para hacer frente a las necesidades del mantenimiento de la pista y conservarla en óptimas condiciones, que de seguir así, la recuperación será irreparable.

Y terminaría diciendo que en la entrada de la pista de Balonmano se debería de poner un prohibido el paso a vehículos, sobre todo a los de dos ruedas, para que dejen de hacer motocrós y marcar las frenadas en círculo dentro de la pista.

PEP MISLATA

EXIT ESPORTIU

El Col·legi Sant Salvador està d'enhorabona. Ens explica: Els tres equips de categoria infantil que participen als campionats esportius escolars organitzats per la Comunitat Autònoma, en les modalitats de Tenis taula, Bàsquet femení i Fútbol sala masculí s'han proclamat campions comarcals d'aquestes modalitats.

Hi ha que afegir que en Bàsquet i Tenis taula han guanyat tots els partits, demostrant la seva absoluta superioritat.

El mes qui ve, començarà el campionat insular, on s'hauran d'enfrontar els millors de cada comarca, per tal de decidir els campions de Mallorca qui se les veuran als millors de Menorca i Eivissa.

Des de l'Artà donam l'enhorabona al Col·legi i a tots els responsables d'aquests esports. Seguirem informant del desenvolupament de la resta del campionat.